

Posiedzenie Senatu RP VIII Kadencji

6 sierpnia 2014 r.

Polska Agencja Kosmiczna

Senator Kazimierz Wiatr:

Pani Marszałek! Pani Minister! Panie Prezesie! Panie Pośle! Panie i Panowie Senatorowie!

Oczywiście powiedziano tutaj już wiele na ten temat. W szczególności jest mi niezręcznie, że z panem senatorem Wachem, który tej materii poświęcił dużo uwagi i czasu, o mównicę... Ustawa o utworzeniu Polskiej Agencji Kosmicznej jest oczywiście ważna. Wczoraj na posiedzeniu Komisji Nauki, Edukacji i Sportu – tak brzmi pełna nazwa naszej komisji – były niezwykle emocje dotyczące tego niezwykle ważnego historycznego wydarzenia, tego, że jako państwo, w szczególności na tle Europy i świata, wyglądamy... Powiedziałbym, że to niezręczne, że nie mamy tej agencji. Ale oczywiście są znacznie ważniejsze przesłanki jej utworzenia. Przecież zależy nam na tym, aby polska gospodarka była innowacyjna, aby nauka się rozwijała. Nie ma wątpliwości, że oba te obszary dzięki tej agencji zyskają nowy ważny wymiar. Mówiliśmy oczywiście również o tym, że jest pewien strumień środków europejskich, który mógłby być lepiej wykorzystywany.

Chciałbym podnieść w szczególności sprawę zupełnie złej sytuacji naszego państwa w zakresie liczby osób zatrudnionych w obszarze nauki i rozwoju. Zajmujemy jedno z ostatnich miejsc w Europie, jeśli chodzi o liczbę osób pracujących w sektorze „badania i rozwój” na tysiąc mieszkańców w Europie. Niewątpliwie powołanie tej agencji przyczyni się, choć oczywiście nie w sposób bezpośredni... Te dwadzieścia osób to jest niewielka liczba, ale liczymy na to, że gospodarka, pewne jej fragmenty pracujące na rzecz techniki kosmicznej, będą bardziej...

Głównym niepokojem, którym chciałbym się podzielić w tym wystąpieniu, jest oczywiście kwestia finansowa – pan marszałek o to pytał, inne osoby też o to pytały. My mamy całkowicie złą sytuację, jeśli chodzi o finansowanie nauki. Już od wielu lat ja i inne osoby z tej mównicy mówiły o tym... Zadeklarowaliśmy realizację Strategii Lizbońskiej, w której jest mowa o tym, że 3% produktu krajowego brutto będziemy przeznaczali na badania naukowe, z czego 1/3, pochodzić będzie z budżetu. Wiemy, że dzisiaj to jest poniżej 0,4% PKB, a tendencja w ostatnich paru latach jest spadkowa. Warto dodać, że w 1991 r. to było 0,76% PKB, a więc niemal dwukrotnie więcej. Istnieje obawa, że minister finansów w przedłożeniu budżetowym może tę niewielką kwotę uszczuplić. A jeżeli nawet będą finanse na sektor badań i rozwoju, w którym mieści się przecież działalność tworzonej agencji... No, uszczupli się przecież ewentualny przyrost. Sens tej mojej wypowiedzi jest taki: pamiętajmy o tym, kiedy w styczniu będziemy zajmowali się budżetem. Powołanie agencji, która ma promować nowoczesne technologie i techniki kosmiczne bez

jednoczesnego wsparcia sektora nauki, który mógłby pracować na rzecz gospodarki... Mówiliśmy o tym, że niskie finansowanie nauki powoduje, że wyniki badań naukowych nie są atrakcyjne dla gospodarki. Mówiliśmy o tym, że tym poziomem minimalnym jest poziom 1% z budżetu – przy niższym finansowaniu z budżetu ciężko jest uzyskać pozostałe 2/3 z gospodarki. Na całym świecie tak się dzieje.

Wracając do zapisów samej ustawy, chciałbym zwrócić uwagę na to, że poprawki, które przedkładają komisje, w istotny sposób osłabiają rolę rady. Padały nawet sformułowania, że ją marginalizują – rada traci funkcje nadzorcze i sprowadza się do poziomu organu doradczego. Na szczęście na posiedzeniu komisji udało się uratować zapis z przedłożenia sejmowego co do liczebności rady. Ma to być dziewięć plus cztery plus cztery, czyli dziewięciu reprezentantów rządu, czterech przedstawicieli nauki i czterech – gospodarki. Jak wiemy, proponowano, żeby przedstawiciele rządu było dwudziestu jeden, a przedstawiciele nauki i gospodarki – po czterech. Ale, jak mówię, udało się uratować... Podobnie udało się uratować... Chodzi o dopisanie w dwóch miejscach w art. 3 zakresu badań naukowych. Agencja realizuje zadania w zakresie badań i rozwoju techniki kosmicznej... To jest zapisane w ust. 1, a w ust. 2 dopisano, że do zadań agencji należy w szczególności „inicjowanie, przygotowywanie oraz wdrażanie założeń, głównych kierunków badań i programów rozwoju o istotnym znaczeniu” itd.

Niemniej jednak chciałbym zgłosić poprawkę, którą zgłosiłem także na posiedzeniu komisji. Zabrakło jednego czy, powiedziałbym, półtora głosu do tego, żeby uzyskała ona poparcie. Ta poprawka jest, że tak powiem, rozwiązaniem honorowym. Otóż trzeba powiedzieć, że... Pan prezes przedstawił pogląd, że rada nie może być jednocześnie organem nadzorczym i doradczym. Przedstawiłem głos polemiczny, mówiąc, że może i że jest wiele takich przykładów. Niemniej jednak, żeby tej konstrukcji pewnej zależności nie psuć, zaproponowałem rozwiązanie honorowe polegające na tym, aby do art. 2 dodać ust. 2 w brzmieniu: rada agencji przedstawia prezesowi Rady Ministrów opinie dotyczące działalności agencji. Jest to zapis, który honoruje rolę rady, daje jej możliwość opiniowania pracy agencji, z czego pan premier może skorzystać. I taki wniosek, taką poprawkę do tej ustawy składam. Bardzo dziękuję za uwagę.